

Деякі події 2011 р. нагадали про неминущу цінність наукових знань і навіть претендують на роль знакових.

У 2011-му стартував проект зі створення в країні ключових лабораторій. Перша така лабораторія з'явилася на базі двох відомих академічних інститутів – фізіології ім. О. Богомольця та молекулярної біології та генетики, які мають високий рейтинг у науковому світі. На конкурсній основі на проект виділено державне фінансування, зокрема для придбання сучасного обладнання, без якого неможливо проводити дослідження на світовому рівні. Поточного року оцінку виконаним роботам поставить міжнародна експертна рада.

За неповний рік функціонування ключової лабораторії, попри труднощі та перешкоди на шляху становлення, її дослідники опублікували 10 наукових статей, з них сім – у престижних реферованих світових журналах, зокрема в Nature reviews/Urology. Ще понад 10 наукових статей прийняті до друку й незабаром побачать світ, більшість із них – також у визнаних світових виданнях.

Створення ключових лабораторій передбачається і в інших наукових напрямках, де українські вчені ще втримують передові позиції.

Помітною подією 2011 р. стало рішення Кабінету Міністрів України про підписання угоди про надання Україні статусу асоційованого члена ЦЕРН (Європейської організації ядерних досліджень).

Українські вчені відомі в цій організації успішною участю в проекті зі створення Великого адронного колайдера, а також у створенні інших експериментальних установок. Тепер, завдяки «вхідному квитку» до цього елітного європейського наукового співтовариства, відкривається можливість працювати в ЦЕРНі та проводити дослідження багатьом українським науковим установам, а не тільки окремим ученим і групам фахівців.

Покладено початок співробітництву між Україною і США за цільовими міжнародними програмами, у тому числі програмі з ядерної медицини. Американці зацікавлені також у спільних роботах у галузі матеріалознавства.

Дедалі більша кількість українських учених долучається до європейського наукового простору. За останніми даними, понад 700 вітчизняних науковців узяли участь у 560 проектних пропозиціях, фінансованих ЄС. Після проведеної оцінки підтримку дістали 103 проекти, у них задіяно 139 українських дослідників. Водночас Україна посідає дев'яте місце серед країн-учасниць 7-ї Рамкової програми, які не є членами ЄС. До початку наступної, 8-ї РП, за прогнозами експертів, у нас є шанси ввійти до трійки лідерів.

Відбувся прорив у науково-технологічному співробітництві з Японією. Після трагедії на атомній станції у Фукусімі японці виявляють підвищену зацікавленість до розробок українських фахівців, які стосуються ліквідації наслідків ядерної катастрофи, безпеки атомних станцій, зокрема створення систем контролю. Завдяки цьому сьогодні інститути та виробництва, які спеціалізуються на таких розробках, переживають бум зарубіжних замовлень.

Перший заступник голови Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держінформнауки) академік НАНУ Б. Гриньов так прокоментував підсумки року: «2011 рік хоча й дуже складний, але в цілому не провальний і, я сказав би, у правильно обраних наукових напрямках навіть вдалий. Звичайно, коштів бракує, особливо якщо виходити з міцно вкоріненої від радянських часів практики фінансування наукової сфери. Люди хочуть займатися звичною справою, сидіти на місці й за це отримувати велику зарплату. Але, як і в освіті, у науці теж має бути зовнішнє оцінювання. Воно показує, хто чого вартий у науці, чиї роботи затребувані, і такі вчені та наукові колективи по праву заслуговують підтримки держави».

За інформацією Держінформнауки, починаючи з 2011 р., істотно збільшилися обсяги коштів, які спрямовуються на фінансування відібраних на конкурсній основі наукових проектів у рамках виконання державних цільових науково-технічних програм (до 23,1 млн грн) та держзамовлення на розробку нових технологій (до 34,8 млн грн). З ініціативи агентства в червні було затверджено державну цільову програму створення лікарських засобів для охорони здоров'я людини та для ветеринарної медицини на 2011–2015 рр. Її фінансування в 2012 р. передбачено в обсязі 16,1 млн грн. У 2011 р. Держінформнауки розпочало реалізацію цільової науково-технічної програми впровадження грид-технологій на 2009–2013 рр. На перші етапи її реалізації виділено близько 2 млн грн.

Щоб залучити в науку молодь, закріпити її в наукових установах, крім грантової державної підтримки, передбачено ряд інших преференцій (розпорядження Кабміну від 31.11.2011 р., №1121-р) *(Суржик Л. Гранди йдуть! Чи йдуть геть? // Дзеркало тижня. Україна (http://dt.ua/SCIENCE/grandi_ydut_chi_ydut_get-94855.html). – 2011. – 29.12–13.01. 2012).*